

ایران سومین زندان بزرگ جهان برای خبرنگاران است

گزارش سازمان گزارشگران بدون مرز 30 دسامبر 2022

سازمان گزارشگران بدون مرز می‌گوید در طول ۲۰ سال گذشته نزدیک به هزار و ۷۰۰ خبرنگار در سراسر جهان کشته شده‌اند.

این نهاد بین‌المللی در تازه‌ترین گزارش خود با اشاره به این آمار تکان‌دهنده تاکید کرده که دو دهه اخیر برای روزنامه‌نگاران در سراسر جهان به شکل نگران‌کننده‌ای مرگبار بوده است.

بر اساس این آمار سالانه به صورت متوسط بیش از ۸۰ خبرنگار در کشورهای مختلف کشته شده‌اند. کریستوف ولوپر، دبیر کل سازمان گزارشگران بدون مرز در این خصوص می‌گوید: «پشت این اسامی، شخصیت‌ها، استعدادها و تعهد کسانی وجود دارد که جان خود را برای جمع‌آوری اطلاعات، جستجوی حقیقت فدا کرده‌اند.»

عراق و سوریه، خطرناک‌ترین کشورها برای خبرنگاران

این گزارش نشان می‌دهد که سالهای ۲۰۱۲ و ۲۰۱۳ تاریک‌ترین سالهای روزنامه‌نگاران طی دو دهه اخیر بوده که تا اندازه زیادی این روزهای تاریک به دلیل جنگ سوریه برای خبرنگاران رقم خورده است. بر اساس گزارش تازه گزارشگران بدون مرز، کشورهای عراق و سوریه، خطرناک‌ترین کشورها برای کار به عنوان روزنامه‌نگاران بوده به طوری که در مجموع ۵۷۸ روزنامه‌نگار در طول ۲۰ سال گذشته در این دو کشور کشته شده‌اند.

پس از این دو کشور، مکزیک با ۱۲۵ کشته، فیلیپین با ۱۰۷، پاکستان با ۹۳، افغانستان با ۸۱ و سومالی با ۷۸ در رده‌های بعدی نام‌ترین کشورها برای جان روزنامه‌نگاران معرفی شده‌اند. در این گزارش همچنین آمده که ۸۰ درصد مرگ و میرها در تنها ۱۵ کشور رخ داده است.

ایران سومین زندان بزرگ روزنامه‌نگاران جهان

در بخش دیگری از این گزارش مفصل به وضعیت آزادی بیان در کشورهای مختلف جهان و شرایط روزنامه‌نگاران پرداخته شده که بر اساس آن چین با توجه به حجم بالای سانسور و نظارت همچنان بزرگترین زندان برای روزنامه‌نگاران به شمار می‌رود چرا که در حال حاضر ۱۱۰ خبرنگار در این کشور پشت میله‌های زندان به سر می‌برند. پس از آن میانمار، یعنی کشوری که در حال حاضر عملاً حرفه روزنامه‌نگاری ممنوع است ۶۲ خبرنگار را محبوس کرده است.

در رده سوم اما جمهوری اسلامی ایران قرار دارد که تنها یک ماه پس از آغاز اعتراضات گسترده به سومین زندان بزرگ اهالی رسانه در جهان تبدیل شد و در حال حاضر طبق آمار سازمان گزارشگران بدون مرز ۴۷ روزنامه‌نگار در ایران زندانی هستند. در این گزارش با اشاره به اعتراضاتی که پس از مرگ مهسا امینی در ایران شکل گرفته، اضافه شده که در این مدت اندک، ۳۴ خبرنگار به ۱۳ خبرنگار دیگری پیوستند که پیش از آغاز اعتراضات سراسری در ایران زندانی بودند.

این گزارش همچنین به صورت مشخص به نیلوفر حامدی، الهه محمدی و نرگس محمدی به عنوان سه زن روزنامه‌نگاری که در «سرزمین ملاحا» در خط مقدم حضور دارند، اشاره کرده است. هر سه زن در حال حاضر پشت میله‌های زندان هستند.

در قسمت کشته‌شدگان سال هم به بکتاش آبتین شاعر ایرانی اشاره

شده و او را یکی از روزنامه‌نگاران معرفی کرده که پس از تهیه گزارش‌های میدانی به زندان انداخته شد و در نهایت به دلیل کمبود مراقبت‌های پزشکی جان خود را از دست داد. سازمان گزارشگران بدون مرز می‌گوید این روشی مرسوم از سوی جمهوری اسلامی برای خاموش کردن صدای مخالفانش است.

روزنامه‌نگار در روسیه تحت حاکمیت پوتین

این گزارش همچنین به سال ۲۰۲۲ اشاره کرده و نوشته که با حمله نظامی روسیه به اوکراین تعداد کشته‌های روزنامه‌نگاران در این سال افزایش یافته تا جایی که در سال جاری تا کنون ۵۸ خبرنگار در حین انجام وظایف خود کشته شده‌اند. در سال ۲۰۲۱ این عدد ۵۱ بوده است.

از زمانی که روسیه در ۲۴ فوریه تهاجم تمام عیار به اوکراین را آغاز کرد، هشت روزنامه‌نگار در این کشور کشته شده‌اند. این در حالی است که در طول ۱۹ سال پیش از آن در مجموع تنها ۱۲ خبرنگار در اوکراین کشته شده بودند. در حال حاضر اوکراین پس از روسیه که در ۲۰ سال گذشته ۲۵ خبرنگار در آنجا کشته شده‌اند، دومین کشور خطرناک اروپایی برای اهل رسانه است.

گزارشگران بدون مرز در خصوص اقدامات رئیس جمهوری روسیه می‌گوید: «از زمانی که ولادیمیر پوتین در کرملین به قدرت رسید، حملات سیستماتیک فراوانی علیه آزادی مطبوعات در این کشور مشاهده شده است. از جمله این حملات مرگبار می‌توان به قتل آنا پولیتکوفسکایا در ۷ اکتبر ۲۰۰۶ اشاره کرد.»

پولیتکوفسکایا از منتقدان سرسخت پوتین بود و فساد در سطح بالا را در این کشور افشا کرده بود. اما در پاییز سال ۲۰۰۶ و در آپارتمان خود با شلیک ۴ گلوله کشته شد.

قاره آمریکا مرگبارترین قاره برای خبرنگاران

بر اساس گزارش سازمان گزارشگران بدون مرز، قاره آمریکا خطرناکترین قاره برای حرفه روزنامه‌نگاری به شمار می‌رود. خبرنگاران در سراسر جهان در مناطقی که درگیری مسلحانه در حال روی دادن است، بیشترین خطر را احساس می‌کنند و این اتفاق است که در چندین کشور قاره آمریکا از جمله مکزیک، کلمبیا، برزیل و هندوراس، فراوان مشاهده می‌شود.

با این حال این نهاد بین‌المللی می‌گوید در طول دو دهه گذشته خبرنگاران در کشورهای که در وضعیت صلح بوده‌اند بیشتر از همکارانشان که در مناطق در حال جنگ زندگی می‌کرده‌اند کشته شده‌اند. این گزارش استدلال کرده که دلیل این مسئله تحقیق روزنامه‌نگاران درباره جنایات‌های سازمان یافته و همچنین پرونده‌های فساد بوده که در نهایت باعث شده جان خود را در این مسیر از دست بدهند.

نگارش از یورونیوز فارسی • به روز شده در: ۳۰/۱۲/۲۰۲۲

پیام هیئت دبیران کانون نویسندگان ایران به هشتادوسومین کنگره انجمن جهانی قلم

“آزادی اندیشه و بیان و نشر در همه عرصه‌های حیات فردی و اجتماعی بی‌هیچ حصر و استثناء حق همگان است. این حق در انحصار هیچ فرد، گروه

یا نهادی نیست و هیچ کس را نمی‌توان از آن محروم کرد”

(اصل اول منشور کانون نویسندگان ایران)

اعضای محترم انجمن جهانی قلم

درود!

برگزاری هشتادوسومین کنگره انجمن جهانی قلم را به اعضا و همه نویسندگانی که دغدغه‌ی زیستن در جهانی آزاد و برابر دارند، شادباش می‌گوییم. کانون نویسندگان ایران که تا چند ماه دیگر (آوریل

2018) وارد پنجاهمین سال تاسیس خود می‌شود از فرصت پیش‌آمده برای سخن گفتن با اعضای انجمنی که در بالای هدف‌های خود پاسداری از آزادی بیان را قرار داده، خرسند است. این همان هدفی است که کانون نویسندگان ایران بر اساس آن تشکیل شده است و در راهش، در رژیم گذشته و کنونی، همواره متحمل فشار و آزار و ممنوعیت و سرکوب بوده است. بازداشت و زندان و احضار پیاپی اعضای این تشکل از زمان تاسیس آن و بعدها به قتل رساندن برخی از آنها در پروژه‌هایی که ماموران امنیتی طراحی کرده بودند، فقط گوشه‌ای از شرایط خشونت‌بار و سبانه‌ای است که کانون در طول سالیان حیات خود با آن روبرو بوده و هست. این رویه همچنان ادامه دارد و در شکل‌های دیگر تکرار می‌شود. برای درک بهتر این وضعیت شاید دانستن این نکته کافی باشد که کانون برای انجام فعالیت‌هایش حق داشتن حتی یک اتاق را به نام خود ندارد و گاه جلساتی که در منزل اعضا برگزار می‌کند با تهدید ماموران امنیتی مواجه می‌شود. سال گذشته با هجوم ماموران به محل برگزاری مجمع عمومی کانون که منزل شخصی یکی از اعضا بود، از تشکیل آن جلوگیری کردند؛ کاری که در این سال‌ها بارها تکرار شده است. ممانعت از برگزاری مراسم و جلسات ادبی و پرونده‌سازی امنیتی برای اعضا و . . . گستره‌ی این برخوردها به کانون محدود نیست و عرصه‌های دیگر را نیز دربر دارد. هم‌اکنون چندین خبرنگار، وبلاگ‌نویس و کسانی که عقاید خود را در سطح عمومی ابراز داشته‌اند در زندان هستند و حتی بعضی از آنها حکم اعدام گرفته‌اند. شماری از فعالان حقوق زن، کنشگران حقوق کودک و اعضای تشکلهای کارگری در زندان هستند. در همین روزها (و احتمالاً زمانی که شما این پیام را می‌شنوید) چندین زندانی از همین نوع که برشمردیم، برای اعتراض به پایمال شدن حقوق اولیه‌اشان نزدیک به پنجاه روز است که در اعتصاب غذا بسر می‌برند.

همکاران عزیز!

در بیان نتیجه‌ی چند دهه اعمال سانسور و کاربرد سیستماتیک سیاست‌های فرهنگی حاکمیت در عرصه‌ی ادبیات و هنر، همین بس که در کشور 80 میلیونی ایران تیراژ کتاب به سیصد نسخه رسیده و خودسانسوری به مثابه‌ی تابعی از سانسور، بیدادگرانه و موریانه‌وار به جان فرهنگ انسانی افتاده است و هر دم آن را پوک‌تر می‌کند. در جهان قرن بیستویکم متأسفانه هنوز جایی، جاهایی وجود دارد که نویسندگان مجبورند برای انتشار کتاب خود از دولت مجوز بگیرند و اثر خود را ابتدا از چشم ماموران دولتی بگذرانند و سپس

منتشر کنند؛ ایران یکی از این معدود کشورهاست. عرصه‌ی هنر، از موسیقی تا سینما و از تئاتر تا رقص نیز از ویران‌گری سانسور در امان نیست. طرفه آن‌که نیمی از جمعیت؛ یعنی زنان حق وارد شدن به بعضی از هنرها را ندارند. کانون نویسندگان ایران در کنار تلاش‌های دیگر، برای توجه بیشتر جامعه به اثرهای مخرب سانسور و مبارزه با آن، نزدیک به یک دهه است که روز سیزدهم آذر را روز مبارزه با سانسور در ایران نام‌گذاری کرده است.

با وجود همه‌ی تنگناهایی که دولت‌ها در نیم قرن عمر کانون بر فعالیت آن تحمیل کردند این تشکل از هدفهای اساسی خود گامی به عقب برنداشت و مبارزه‌اش را با سانسور حکومتی، دفاع از آزادی بیان و حقوق صنفی و حیثیت اجتماعی نویسندگان ادامه داد. این راه‌ناگزیر نویسندگانی است که یقین دارند شکوفایی ادبیات و هنر و هر نوع ابراز وجود آدمی جز با آزادی بیان بی‌هیچ حصر و استثنا ممکن نیست.

نویسندگان آزاده!

امیدواریم هشتادوسومین کنگره‌ی انجمن جهانی قلم با نتیجه و موفقیت بسیار برگزار شود. با توجه به هدفهای تعریف شده، بی‌تردید برای این انجمن موفقیت معنای دیگری جز بسط هرچه بیشتر آزادی بیان در جهان و از میان بردن موانع پیش روی آن ندارد. هر ذره عقب راندن سانسور و رها کردن قلم از شر آن برای کانون‌ها و انجمن‌هایی مانند انجمن قلم یک پیروزی محسوب می‌شود. کانون نویسندگان ایران خود را جزو جامعه‌ی جهانی اهل قلم می‌داند و انتظار دارد در مسیر ناهموار کوشش‌هایش و در شرایطی که گوشه‌ی بسیار کوچکی از آن را توصیف کردیم، از حمایت‌های معنوی انجمن قلم و نویسندگان آزاد اندیش جهان برخوردار شود.

اگر چهره‌ی جهان اکنون خونین است، اگر جهل و عقب‌ماندگی به صورت بمب میان مردم منفجر می‌شود و قربانی می‌گیرد، اگر رنج و اندوه و فقر و بی‌سوادی در جای جای جهان زندگی بسیاری از انسان‌ها را تیره و تار کرده است و صدها "اگر" دیگر از این دست . . . یکی از دلایلش به عقب رانده شدن قلم‌های مستقل و شریف و انسان‌گرا و تحدید آزادی بیان از سوی دولت‌ها و جریان‌هایی است که از چنین وضعیتی سود می‌برند. وظیفه‌ای که ما به عنوان نویسنده بر عهده داریم رهایی این قلم‌هاست تا بیشتر و بیشتر به عرصه بیایند. درود بر کوشش شما.

هئئت دبیران کا نون نویسندگان ایران
16 سپتامبر 2017 (25 شهریور 1396)